

סדר קריש	מוצגש"ק	הדלקת הנרות	לעיקוואוד
8:18/9:12	9:40	8:08	ברוקלין
8:16/9:10	9:41	8:09	ירושלים
8:22/9:06	9:03	7:10	בני ברק
8:23/9:07	9:01	7:25	אלעד
8:23/9:07	9:02	7:18	בית שמש
8:23/9:07	9:02	7:08	

רחחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חזון ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

בהעלתך את הנרות.

פירש רש"י, למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, עב"ל. רואים אנו מכאן שהיה לאהרן השתוקקות גדולה להקריב קרבנות, וחלשה דעתו על שלא זכה להקריב כשאר הנשיאים על המזבח עד שהוצרכו לפייסו בהדלקת המנורה.

ולאידך גיסא, מצינו בפרשת שמיני ביום הקמת המשכן (ויקרא ט, ז) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך וכו', ופירש רש"י קרב אל המזבח שהיה אהרן בוש וירא לגשת. אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, עב"ל. נראה מכאן שלא נתלהב כל כך לגשת ולהקריב קרבנות, וזה כסתירה להנ"ל.

אלא הענין הוא, שכל אחד שמתקרב לעבודת השי"ת צריך לעשות שני חשבונות, מצד אחד צריך להשתוקק להתעלות מעלה מעלה בעבודת ה', ולרצות ולשאוף לקיים את המצוות בשלימות, ולחכות בצמאון מתי תבוא מצוה זו לידי ואקיימנה. ומאידך, מי שכבר זכה לגשת ולקיים את המצוה, והוא כבר עומד לעשות את המצוה, צריך לעשות חשבון ולהתמלאות בוש וכלימה, ויחשוב מה אני ומה חיי אדם יסודו מעפר וכו' מי אנוכי שאזכה לקיים מצוות השי"ת ולעמוד לפני מלך מלכי המלכים וכו' וכו'.

וזה הענין היה אצל אהרן הכהן. והבן.

הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב ז"ע, קדושת מרדכי

מקשה זהב עד ירכה עד פרח מקשה היא.

או נוכל לפרש מקשה זהב עד ירכה עד פרח מקשה היא, פירוש שיהיו חביבין בעיניו כל ישראל מקטן ועד גדול יאהב אותם אהבה גמורה. וזה עד ירכה עד פרח מקשה היא, לשון עשת אחד רצה לומר שיתיחד עם כל ישראל באהבה ואחדות גמור.

מאור ושמש

והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה.

נ"ל ע"ד מליצה, דהנה כשהאדם יושב בביתו הרי הוא מקיים כל המצוות כראוי אבל כשיוצא לדרך שוב אינו מקיים המצוות כתיקונן, כי מאוד צריך האדם לזיזה אם ירחיק נדודו ויצא לחוץ לבל יפול ברשת היצר. וזה שמרומו בפסוק, והאיש אשר הוא טהור, כלומר מי הוא האיש הטהור, ובדרך לא היה.

מתאוננים.

...הרמב"ן בפירושו על התורה מבאר מה היה החטא של המתאוננים וזה לשונו, והנכון בעיני כי כאשר נתרחקו מזהר סיני שהיה קרוב לשוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון, היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה ואיך נחיה במדבר הזה, והיה רע בעיני ה', שהיה להם היכולת ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה, עיי"ש.

והנה גם בקרב בני תורה נמצאים כאלה, שגם כאשר לומדים הם בשקידה הרי הם חשים עצמם כמתרחקים מן הישוב, וחושבים...הרי בזה שמסרו

עצמם לתורה הרחיקו את עצמם מן הישוב, ובשל כך פעמים הם מתאוננים נאנחים ודואגים על העתיד, וכלשון הרמב"ן "מה נעשה ואיך נחיה". אולם דרך זו היא "רע בעיני ה'", מפני שבאמת "היה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב", כלומר דוקא בשל מה שזכו שמקומם הוא בין כותלי המדרש ועוסקים הם בתורת חיים, עליהם להיות בשמחה יתירה ובטוב לבב כי הולכים הם אחריו.

הנה"צ רבי חזקיהו אליעזר קאהן זצ"ל ר"מ ומנהל ישיבת בית יוסף גייטסהעד, נחלת אליעזר בתו"ד ולא צריך להוסיף פשוט פשוט על פי דבריו, דמי שלא עסקו בתורה כל היום, והוא בבחינת וכו' מהר סיני שבוודאי אין להם לומר "מה נעשה ומה נחיה וכו'" כי דכהנ"ל "רע בעיני ה'"

והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה וישובו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר.

י"ל עפ"מ"ש בספר לקוטי אמרים (להרח"ק בעל התניא בפרק יא, יב ועוד) שהאריך כי נפש החיוני אשר בקרב האדם, כשהוא רע אז מושך אחר תאוותיו גם נשמת הישראלי חלק אלוה ממעל אשר בקרבו להמשיכו גם הוא אחר תאות הגשמיות ע"ש. וזהו האספסוף אשר בקרב כל איש הוא מדותיו הרעות שבנפש החיוני שלו התאוה תאוה עצומה כל כך עד שישבו ויבכו גם בני ישראל ר"ל נשמת הישראלי אשר בקרב כל איש מהם.

הרה"ק מרן החת"ס סופר ז"ע, עה"ת תקס"ג

וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו.

כי ידוע שעל ידי קדושת המחשבה שמקדש מחשבתו ומדבקה תמיד להשי"ת ברוך הוא ממילא נתקדשו כל האברים כי גופא בתר רישא גריא וממילא נעשה מרכבה שלימה מוכן להשראת עליו קדושת אלוהות, וזה יש לפרש הרמז בפסוק וברדת הטל היינו נקודה עילאה שהוא מחשבה עילאה כשיורד על המחנה היינו האברים, לילה שהם גשמיים וחשכים והיינו כשמקדש על ידי מחשבתו כל האברים ועושה עצמו מרכבה לשכינה ברוך הוא אז ירד המן עליו היינו קדושת אין סוף שהוא נותן מזון ושפע לכל עלמין בגשמיות וברוחניות הוא נותן שפע וקדושה גם כן לכל העולמות שהוא מחיה כל עלמין ושורה עליו השראת קדושת אור השכינה כביכול מהתפשטות אין סוף, והתרגום מפרש מנא והוא מספר צ"א שהוא יחוד הו"ה ואדנ"י וזהו השפע שמשם יורד עליו והמשכיל יבין.

דגל מחנה אפרים

ואל העם תאמרו וכו' ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' וכו' מי יאכלנו בשר.

כי בכיתם וגו', משמע כי יקפיד ה' על הבכּי, וצריך לדעת מה כיעור יש בבכּי מצד עצמו.

ונראה כי טעם ההקפדה הוא לצד שהבכּי יורה על חסרון המוחלט בשלילת ההשגה (דהיינו שהבכּי מורה על יאוש האדם מהשגת הדבר), שאם לא כן היה להם לשאול מה' כבן השואל מאביו את אשר תאוה נפשו, וממה שבכו יורה כי הדבר מוחלט אצלם כי ה' אין לו כח ח"ו לתת שאלתם. והוא מה שדקדק לומר מי יאכילנו, לומר אין מי שיוכל עשות דבר זה, וכן תמצא בו שאמרו רבותינו ז"ל שאמרו ישראל אין כח וכו', וזו כפירה ביכולת היכול על כל

ברוך הוא, ועיין בפסוק שאחרי זה (בפשוט כוונת רבינו לציין לד"ה כי טוב).

אור החיים הק'

רהשי ההלכה

פסקים ובידור הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקלה חסידים בני ברק, מו"ץ בשבט הלוי
ונח"ס פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

המשך מהלכות יחוד

סא. ספק יחוד: בספק איסור יחוד (בין כשהוא ספק במציאות ובין כשהוא ספק בהנחה או ספק בנדר) **יש להחמיר אפילו באופנים שהיחוד אסור רק מדרבנן** (וכגון יחוד עם פנויה טהורה, או איש אחד עם שתי נשים או ב' אנשים פרוצים עם אשה אחת לש' החוות יאיר סי' ע"ג והחכמ"א בבנ"א שער בית הנשים סי' כ"ו שהוא בפת"ש אה"ע סי' כ"ב סק"א, או עוד אופנים בכה"ג) **לחומר האיסור ולגדר מעריות** (בשבה"ל ח"ה סי' ר"א א' (וכ' לצדד בח"ג סי' קפ"ג) דמצינו בה"ג שהחמירו חז"ל גם מספק, וצ"ח למש"כ בח"א סי' מ"ה לענין שבת, וע"ש סי' ר"ה אות א' שהביא רמיה מהפרישה, וכ' דגם בלא"ה ראיתי בב"מ י"ד סי' קכ"ב ובפ"י ברכות י"ב דאין להקל בסד"ר רק בשעת הדחק ובמקום פסידא ואף דיש חולקים באיסור יחוד החמור עליו לנהוג כהמחמירים, ודלא כנתיבות לשבת סי' כ"ב סק"א שהקיל בספק יחוד דרבנן בספק במציאות ובספק במח' הפוסקים, ועי' באריכות בברורי הלכות הכא).

סב. יחוד במעלית (עלעוועיטער): מצויים כמה סוגי מעליות, יש מעליות שיכולים לעצור אותם מבחוץ באמצע הנסיעה בכל קומה או שהן נעצרות מעצמם בכל קומה, ויש מעליות שאי אפשר לעצור אותם באמצע הנסיעה והן נעצרות רק בקומה שכיוון אליה את המעלית בתחילה, ובמעליות מהסוג הראשון שיכולים לעצור אותה מבחוץ בכל קומה או שהיא נעצרת מעצמה בכל קומה זמן הנסיעה הוא קצר מאוד, וגם במעליות מהסוג השני שעוצרות רק בקומה שכיוון אליה את המעלית בתחילה **מצויים היום מעליות מהירות בבניינים רבי קומות שעולות במהירות עצומה** ובזמן קצר מאוד מגיעות לקומה שכיוון אליה את המעלית, ובאופנים הללו כיון שאין שיעור יחוד (שהוא כשתי דקות) בזמן שהמעלית סגורה אין איסור יחוד מעיקר הדין בעלייה במעלית בזמן שמצויים אנשים בקומת הבנין שנפתחת בו המעלית (דבאפו"ז נחשב כפתוח לרה"ר), אמנם משום דרכי הצניעות מהראוי להשתדל ולהמנע כשאין צורך דחוף מיחוד במעלית גם באופן המותר (שבשה"ל ח"ב סי' קל"א ובח"ג סי' קפ"ב וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק ח"ד סימנים צ"ד – צ"ו).

סג. יחוד גר עם בתו שנתגיירה או גיורת עם בנה שנתגייר: נראה דמשום שגר שנתגייר קטן שנוול דמי אין שייך היתר יחוד משום קורבה בגר שנתגייר עם בתו או גיורת עם בנה דכיון שנתגיירו אין להם עתה שום קורבה, ומ"מ באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן יש צד נכבד להקל (עי' בקו' מבית לוי ח"ה עמוד מ"ו שבשנת תשנ"ג שמע ממרן זצ"ל דאין שייך היתר יחוד משום קורבה בגר שנתגייר עם קרוביו ודלא כאגר"מ אה"ע ח"ד סי' ד שהתיר יחוד עם אב ואם שאין שייך בהם תקיפת היצר בטבע, וכ"כ בשבה"ל ח"ט סי' ר"ס לדחות דברי האגר"מ הנ"ל, אלא שבסוד"כ לצדד להקל ביחוד אם שנתגיירה עם בנה דכיון דמה"ת מותר לגר לבוא על אמו ורק מדרבנן אסור, ביחוד דרבנן יש צד נכבד להקל, וכ' בקו' מבית לוי דלפ"ז כשהיא נדה דלד' מרן זצ"ל בשבה"ל ח"ה סי' ר"א אות ג' איסור יחוד עמה הוא מדאורייתא אין להקל, וכן הדין כשהיא נשואה שהיא א"א, או כשהיא נתייבחה ונתגיירה נשואה שהיחוד אסור מדאורייתא, ואפי' כשהיא לא נתייבחה והבת הנשואה נתייבחה אסור לה להתייחד עם אביה כיון שאיסור היחוד הוא מדאורייתא וכמ"ס הרמ"א באה"ע סי' קט"ו סי' ד שאסור מה"ת לאשה נשואה להתייחד עם נכרי).

סד. יחוד עם ילדים מאומצים: אסור להתייחד עם ילדים מאומצים, ועל כן אסור לאשה להתייחד עם בן מאומץ מגיל תשע ומעלה, ואסור לאב להתייחד עם בתו המאומצת מגיל שלש ומעלה, כמו כן אסור לאב חורגת ולבנה להתייחד זה עם זה, ואסור לאב ולבתו החורגת להתייחד זה עם זה (שבשה"ל ח"ה סי' ר"ה ח', וע"ע בח"ו סי' קצ"ו שהשיג על הציץ אליעזר בח"ו סי' מ' פכ"א שלימד זכות על המוקילין והוכיח דאין מקום להקל), וצ"ע אם מותר לאשה שאינה נשואה לאמץ בן כדי לגדלו גם באופן שאין חשש של איסור יחוד (שבשה"ל ח"ה סי' ר"ה ח' דיש להסתפק להב"ח המובא בש"ך יו"ד סי' רס"ו סק"א שאסור לאשה להשיך משרת קבוע אפי' כשיש לה בעל (דדומה למש"כ שם בשו"ע סי' ט"ט ובאה"ע סי' כ"ב סי' ט"ט דאסור לאשה לקנות עבדים זכרים מפני החשד) האם מותר לאשה פנויה (דלה"ט) שם סק"א איסור קניית עבד הוא רק באשה שאין לה בעל (לאמץ ילד כיון דהוא קביעות גמורה וגם הוא נכנע לה וגם הוא שיכח איתה תדיר יותר ממשורת).

בידור הלכות

ספק יחוד באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן

שאלה: באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן (וכגון ביחוד עם פנויה טהורה, עם גויה, עם שתי נשים או ב' אנשים פרוצים להפוסקים דס"ל דבכה"ג אסור רק מדרבנן) **ויש ספק האם יש איסור יחוד** (במציאות או שהוא מח' הפוסקים), **האם יש להקל מטעם דספק דרבנן לקולא?** **תשובה:** כ' מרן זצ"ל בשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' ר"א אות א' **בענין ספק יחוד פשוט דאסור מספיקא, ולא רק באופן שהיחוד אסור מן התורה** דהוה ליה ספיקא דאורייתא, אלא גם באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן וכמו יחוד פנויה כשאינה נדה, או יחוד עם שתי נשים (להפוסקים הסוברים שאסור בכה"ג רק מדרבנן עיי' שו"ת חוות יאיר סי' ע"ג ובחכמ"א בבית אדם שער בית הנשים סי' כ"ו שהוא בפת"ש אה"ע סי' כ"ב סק"א) וכה"ג, מ"מ יש לאסור מספק, וכבר כתבתי כן בעניי בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' קפ"ג, [וכ' שם מרן זצ"ל דלענין ספק במח' הפוסקים באיסור דרבנן מצאתי בתשו' הרדב"ז ח"ד סי' אלף שס"ט שכ' דבספק פלוגתא דרבנן שאין אנו יודעים להכריע אין לומר סד"ר לקולא דהוה ספק מחמת חסרון ידיעה ואף דיש חולקים מי יקל ראשו כנגד הרדב"ז], וידעתי שיש מקילים בזה ולעני"ד יש לנהוג כמו שכתבתי משום חומר האיסור ולגדר עריות, וכבר מציינו בה"ג טובא שהחמירו חכמים מספק מה"ט, עיי' בשבה"ל ח"ה סי' מ"ה בפתחה להלכות שבת שדן בשיטת ר"ח שמשום חומרא דשבת החמיר בכמה מקומות בספיקא דמלאכת שבת גם באופן שאיסור המלאכה הוא רק מדרבנן.

וע"ע בשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' ר"ה אות א' שהביא מרן זצ"ל ראיה לכך מדברי הפרישה, דבאה"ע סי' כ"ב ס"ב כ' הטושו"ע אנדרוניגוס אינו מתייחד עם הנשים ואם נתייחד אין מכן אותו מפני שהוא ספק וכו' והוא מלשון הרמב"ם פכ"ב מאיסורי ביאה ה"א, ולהלן בסי' מ"ד ס"ה כ' הטור וטומטום ואנדרוניגוס שקידשו או שקידשם איש כ' הרמב"ם שקידשוהו ספק וצריכין גט מספק וכן כ' רב אלפס, והתוס' כתבו דאנדרוניגוס ודאי זכר הוא וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל, ובשו"ע שם ס"ה כ' המחבר טומטום ואנדרוניגוס שקידשו או שקידשם איש קדושיהם ספק וצריכין גט מספק וכ' הרמ"א ויש אומרים דאנדרוניגוס ודאי זכר, ובבית שמואל שם סק"ט הביא מהפרישה שם סק"טו שהקשה כמה שכ' הטור לעיל סי' כ"ב ס"ב.

ואף דבנתיבות לשבת סי' כ"ב סק"א הקיל בספק יחוד דרבנן בספק במציאות ובספק במחלוקת הפוסקים, (וכ"כ בשו"ת דברי מלכאל ח"ד סי' ק"ב שהוא בשבה"ל ח"ג סי' קפ"ג לענין יחוד איש אחד עם ג' נשים שנחלקו בו הפוסקים, דכיון דלש' החוות יאיר סי' ע"ג והחכמ"א בבנ"א שער בית הנשים סי' כ"ו יחוד עם שתי נשים אסור רק מדרבנן הו"ל ספיקא דרבנן ואזלינן ביה לקולא, וחלק עליו שם מרן זצ"ל דבאיסור יחוד החמור נראה דיש להחמיר גם בספיקא דרבנן) הרי בלא"ה יש מקום להחמיר ע"פ מש"כ בבית מאיר יו"ד סי' קכ"ב ובפני יחושע ברכות יב. (ד"ה בתוספות ובד"ה לא) דאין להקל בספק דרבנן רק בשעת הדחק ובמקום פסידא (ועי' מש"כ בענין זה באוצר הפוסקים סי' כ"ב סק"ק ל"ה אות ב' בד"ה ועפ"י הוסיף), ואף דיש חולקים ע"ז מ"מ באיסור יחוד החמור עליו לנהוג כהמחמירים, וע"ע בשו"ת שבשה"ל ח"ו סי' קצ"א אות ג' לענין יחוד כשהדלת פתוחה ואינה נעולה שאף שנחלקו הפוסקים האם נחשב כפתח פתוח שאין חוששין בו משום יחוד או לאו, מ"מ יש להחמיר בכך גם באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן, דבאיסור חמור כיוחוד יש להחמיר גם בספיקא דרבנן.

וע"כ להלכה למעשה משום חומר האיסור ולגדר מעריות יש להחמיר בספק יחוד (בין אם הספק במציאות ובין אם הספק מחמת מחלוקת הפוסקים) גם באופן שהיחוד אסור רק מדרבנן.

הילולא דצדיקא

נלב"ע
כ' סיון
תקס"ב

הרה"ק
רבי צבי הירש מנדבורנא זי"ע
בעמח"ס צמח ה' לצבי

אלה תולדות

רבינו החכם השלם המופלג החריף מ"ה... שהוא לע"ע מגיד משרים בק"ק דאלני יצ"ו, (יושר דברי אמת), איש ממלל ברבן, ומילין לצד עילאה ימלל... אשר יצאו מפי אותו צדיק חסיד ועניו, קדוש ה' מכובד, אור שבעת הימים, אור ישראל וקדושו, ה"ה כבוד הרב הגאון החסיד, בוצינא קדישא, לו עשר ידות נגלה ובנסתר, דמטמון גליין ליה, (נוסח שער הספר צמח ה' לצבי מהדורא קמא), הוצק חן בשפתותיו, ישא מדברותיו בתורת אמת, ורבים השיב מעון והוכיח במישור הארץ, (הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות בהסכמתו לספר צמח ה' לצבי), ה"ה הרה"ק רבי צבי הירש המגיד מנדבורנא בעמח"ס 'צמח ה' לצבי' זצ"ל, [יש המייחסים שם משפחתו ע"ש 'פליפ'], נולד לאביו הרה"ק רבי שלום אליעזר זצ"ל בעמח"ס דברי שלום, מגדולי תלמידיו של רבינו הרה"ק אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זצ"ל.

במעלליו התנכר הנער בגדולת מוחו ורכש לו לימודים נעלים להבין בגפ"ע על כל בני גילו וילך הלך וגדול ויחכם גם בחכמת הקבלה ובחכמת הטבע וצורת הארץ ודקדוק לשון הקודש, כאשר נוכל להכיר מעט מספרו, (עדות נכד רבינו המר"ל ספריו הק').

כשהגיע לפרק האיש מקדש הציעו לו נכבדות ונשא אשה, אך לא האריכה ימים וקצת אחרי החתונה נפטרה לבית עולמה, אז נשא הרבנית הצדקנית מרת צפורה דבורה ע"ה בת הרה"ק רבי אלימלך הורוויטסקי מדראהביטש זצ"ל, מגזע השר הרב שאול וואהל זצ"ל.

רבינו עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה עד שהיה מאחד מגדולי תלמידי הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל, שהעיד אליו באומרו "ב"ה זכיתי לששים גבורים תלמידים צדיקים, והגדול שבכולן הוא המגיד הק' הצבי (רומז ע"ש רבינו) והצדיק, ושאלוהו זכור לטוב חפץ קירבתו" (הקדמת נכד המחבר להגדה צמח ה' לצבי).

מועל ישועות

איש חסיד היה ושומו ר' אייזיק מעיר דאלינא, והיה דרכו לילך בכל פעם לרבינו הרה"ק רבי צבי הירש זצ"ל, והיה דרכו לילך דרך הכפרים וסמוך לנדבורנא, ושם יש יער קטן שקורין חאטש"ס והיה דרכו דרך היער, והנה רבינו היה דרכו בקודש להתפלל בחדרו הסמוך לבית המדרש, והחסידים היה דרכם להמתין על רבם הקדוש בשעת קריאת שמע עד שסיים, פעם אחת המתינו על הרב המגיד ז"ל כמו רבע שעה ויותר, ולא סיים קריאת שמע, וכשהביטו דרך החור ראו האידן שרבים הנערץ שוכב על הארץ בפשיט ידים ורגלים, ושונה וכופל הפסוק 'תפול עליהם אימתה ופחד וכו', וחזרו על זה הפסוק הרבה פעמים, ואמרו זה לזה בוודאי איזה חדשות יהיה, וכמו שעה אחר התפילה בא ר' אייזיק מדאלינא הנ"ל, וסיפר אשר בהיער בא גזלן אחריו עם גרזן להרגו, וכשהגביה עליו הגרזן נעשה נס ולא היה יכול לזוז עצמו, כן היה כמה פעמים, ואח"כ הלך הגזלן ממנו והוא הלך לדרכו, ואינו יודע באזה זכות זכה לנס זה. אמרו לו החסידים,

מה נפלא דבר זה, הלא זהו מכוח תפילת רבינו שהתפלל במסירות נפש 'תפול אליהם אימתה ופחד'... (אהלי צדיקים).

מגיד משרים

רבינו היה דרכו בקודש לדרוש מחסידיו לעבוד את השי"ת במידת הא"ן, שיהא נחשב בעיני עצמו כאין וכאפס, ורק כך אפשר להגיע למדרגות נשגבות בתורה ועבודה ה' תמימה. ואף שדרש מידת הא"ן היינו להיות בעיני עצמו כקליפת השום, אך לזלזל עצמו בעיניו עד שיוכל ליפול ממדרגותיו אסור בתכלית האיסור, וכמסופר, פעם אחת ישבו חסידיו רבינו ודיברו בגדלות הצדיקים ובשפלות עצמם, נענה אחד מן החסידים ואמר בשברון לב, "לו היו משלמים לי פרוטה אחת עבור תפלותיי הייתי עשה את העסק, כי אפילו פרוטה אינם שוות..." כאשר הגיעו הדברים לאזני רבינו, רגז עליו מאוד. ואמר, שאל יבא יותר לפניו כלל החסידים כאשר ראו כן תמחה, ונתמלאו כולו רחמים על אותו חסיד שרצה לעבוד את קונו באמיתות והרבי דחהו כן מלפניו, ולכן נכנסו אל רבם לבקש ממנו על נפש חסידיו שלא ידחהו בשתי ידים, אך רבינו לא שת לבקשתם. כך ביקשו בעדו במשך כמה שבועות, חרי תקופה שלא להם וכן אמר להם, אמשול לכם למה הדבר דומה, היה כנר אחד שהיה יודע לנגן במיוחד על הכינור, וחיבר ניגונים נפלאים. אך בנו אשר לא ניחן באותו כשרון המיוחד של אביו לא ידע לחבר ניגונים חדשים, ולכן היה מנגן תמיד בכינורו ניגוני אביו, וכך היה נשמע כאילו אביו הוא המנגן. כן הוא בענין התפלה, כאשר אנו מתפללים את התפלה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה נחשב כאילו הם מתפללים, גם כשלא יודעים לכוון את כוונתם האמיתית... ובכן פשוט הדבר שאסור לו לאדם לזלזל בתפילותיו לומר שאינם שוות מאומה ח"ו... (דברי חיים באטשטש עמ' עג).

אחד מגדולי תלמידי רבינו ה"ה הרה"ק רבי משולם נתן מרגליות מבארדיטשוב נסע לרוב צדיקי דורו ביניהם רמ"ל מסאסוב, הרה"ק הבאר מים חיים זצ"ל ועוד, בצעירותו זכה לשבות בשבת שובה בצל רבינו בשנת הסתלקותו, ואף הזמינו רבינו שיתארח אצלו. בשבת בצעה"ם נחלש רבינו מאד ונמנע ממנו לערוך שולחן הסהור עם החסידים, והיה שוכב בחדרו כשרק יחידי סגולה זוכים להיכנס, ביניהם רבי משולם נתן הנ"ל, אז פתח רבינו פיו בחכמה והתחיל לדבר בד"ת עה"פ בפרשת וילך, 'ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך' וגו' (דברים לא, טז-יח). ואמר, אספר לכם מעשה:

אברך אחד שהיה סמוך על שולחן חותנו, החליט בדעתו לקבל פרישות על עצמו, ומעתה לא יעסוק רק בתורה ועבודה, ויחד לו מקום מיוחד בעליה, וישב שם משבת לשבת על התורה ועל העבודה מתוך תענית. כעבור זמן מה התברך בלבבו לאמור, שישו מעי אשר אני עובד את ה' במסירות נפש המיוחדים ליחידי סגולה, וכך נלכד ר"ל ברשת הגאווה, והסטרא אחרא לקחה חלק במעשיו. וכל התנשא בלבו יותר ויותר עד שנלכד כולו ברשת הסט",

וכל מעשיו נתנו כוח ולהסט"א ר"ל, יום אחד נכשל בשוגג באיזה עבירה חמורה, ויקצוף מאוד על עצמו, האידן יכול להיות שאני הפרוש המיוחד נכשל בעבירה חמורה זו בשוגג, הלא לא יאונה לצדיק כל און, ואידן יתכן שלצדיק כמוני יאירע כזאת, לכן החליט בדעתו שיקבל על עצמו תוספת פרישות, אך לא שם על לבו לשרש אחר השורש פורה ראש ולענה, ודבר זה גרם לו שעבר מן הקל אל הכבד, עד שלבסוף נכשל בחילול שבת ושאר עבירות חמורות, והתדרדר מדחי אל דחי עד שהמיר את דתו רח"ל.

וזה שאמר הכתוב, 'מצאווה רעות רבות וצרות', היינו מכשולות על מכשולות. 'ואמר ביום ההוא', בתמימה, 'הלא כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה?' – פירוש, הלא אני מלא באלקות בתורה ועבודה בפרישות וסיגופים ואידן יאונה לי און? וע"ז אמר הכתוב, 'ואנכי הסתיר אסתיר פני מהם ביום ההוא', עוד באותו היום שקיבל עליו הפרישות והעבודה. - ולמה 'כי פנה אל אלהים אחרים', תיכף בתחילת עבודתו לשם גיאות וגטות הרוח להתגדר ולהתפאר, ולא לשם ה' כלל.

רבי משולם נתן היה נוהג בכל שנה בשנה בשבת שובה לחזור על הדבר, כשהוא אומר לבניו, "אע"פ שאמרתי לכם זאת אשתקד, אבל קיבלתי עלי לחיוב לחזור בכל שנה את אשר שמעתי מפיו הקדוש של מו"ר, לגודל יקרת הענין אשר כל היהדות תלוי בו". (גדולים מעשי צדיקים אות כו-כט).

אשכנתיה דרבי

קודם פטירת רבינו הק' קרא רבינו תלמידיו הגדולים, וביקש מהם כשיבואו לקבורו יואילו נא להעמיק הקבר, וסתימת הגולל, כששופכין עליו העפר יעמידו בגובה כל כך, עד שמקרקע הקבר עד ה"גולל" יהיה יותר משיעור מלא קומתו. ואמר הטעם כדי שיוכל לעמוד אחר שכבו בעמידת תפילת שמונה עשרה בכל יום. זיעוכ"א.

הוא היה אומר

אל תבואני רגל גאווה (תהלים לו, יב). פירש הרה"ק רבי צבי הירש המגיד מנדבורנא זצ"ל, כל המתגאה דומה כאילו החליט רגלו של האדם להתגאות על הגוף כולו, ואומר, לי ראוי לעמוד בראש הגוף, מדוע עלי לנשוא עלי תמיד כל כובד משקל גופי תמיד, ולדרוך ברפש ובטיט בשעה שאברים אחרים נהנים מרוב שלווה. אך לא כן הוא, כי הרגל אינו מתמרד, אינו מתגאה, בהרגישו שכל הגוף הוא קומה שלמה, מה לי רגל מה לי ראש שניהם אחת הן. **ובכן מה לך בן אדם כי תתגאה, כלל ישראל קומה שלמה אחת, מה לנו יהודי זה ומה לנו יהודי אחר...**

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לקיים בנו חכמי ישראל וכו' בכל מקומות מושבותיהם. עיין בסידור דעת קדושים [להרב האשל אברהם מבוטשטש] בשם הרב הקדוש מ"ה צבי הירש זצלה"ה המגיד מנדבורנא, שהכוונה שכל חכמי ישראל יהיה להם פרנסה בכל מקומות מושבותיהם ולא יצטרכו לטלטל עצמם עבור פרנסתם. (ליקוטי מהר"ח).

להגיד שבחו של אהרן - מצווה כהלכה

מן היסודות העיקריים בעבודת השי"ת וקיום המצוות הוא, לקיים את מצוות ה' באיתנות ודבוקה, כוונה והתלהבות, ולא מצוות אנשים מלומדה. ועם כל זה שמוטל על האדם לקיים מצוות ה' מתוך התעוררות הלב, בחשק ובשמחה, עליו להיזהר מאוד שלא יהיה דבר זה על חשבון קיום המצווה בפועל כהלכתה עם כל פרטי ודקדוקי.

ומשל לב' אנשים המכנים עצמם לקראת חג הפסח האחד כל כולו אש קודש בבדיקת חמץ והוא הכין לבנו ונשמתו בספרי יראה וחסידות, בטעמי וסודותי, וכוון בביעור חמץ לנקות כל חדרי לבנו מכל רע, ובדק חצץ בהתלהבות אש קודש, אבל לא שם אל לבו לדקדוקי המצוות פרטיה והלכותי, והשני מדקדק קלה כבחמורה בביעור החמץ ובאפייית המצה, ואת כל העבודה הזאת מקיים מתוך קרירות, בלא שום תבונות בטעמי המצווה, ובלי שום התלהבות ושמחה, ברור שזה השני עשה עיקר הדבר. ואף שאמת שאהבה ויראה הם חלקים עיקריים, וכלשון הזהר הק' בוזהר (תיקו"ז ת"י י"כ"ה ע"ב) "אורייתא בלא דחילו ורחימו ומצווה בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא", אבל אם חסר מהמצווה עצמה שלא נעשתה כהלכתה, הרי אין כאן מצווה כלל.

וניסיון זה בא הרבה פעמים לעובדי ה' בני עליה, להאריך בהכנות לקיום מצוות או לעבודה שבלב זו תפלה, ועל ידי זה באים למכשול לאחר זמן התפלה במבואר בשו"ע וכדו', וע"ז כתב בס"ק דברי שלום מהר"ק מסטראפקוב זיע"א וז"ל:

"מה שבחו של אהרן שלא שינה מהציווי שנצטוו מהקב"ה על ידי נביאו נאמן ביתו, אלא נראה לי דהנהגה אנו רואין בני עליה הצדיקים שמדקדקים הרבה בכל הדקדוקים, והנה הרבה פעמים מחמת הרבה הכנות שעושין לפני עשיית המצווה נצמח מזה כמה פעמים שבשעת עשיית המצווה גופא לא דקדק לעשות ככל הצורך, כגון שרואין אנו הרבה מהיראים את דבר ה' שעושין הכנות רבות קודם התפילה, והוא על פי מאמר חז"ל (ברכות ל' ע"ב) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, וגוף התפילה המה מאחרין זמנה, שבאמת היו צריכין להתחיל לעשות ההכנות בזמן מוקדם, כדי שייגעו לזמן התפילה מוכנים להתפלל, אלא שעל הצדיקים עובדי השי"ת שכל מעשיהם לשם שמים אין להדאג אחריהם, אבל הדרך הנכונה הוא להתפלל בזמנה, כמבואר בשלחן ערוך. וזה נראה לי כוונת רש"י ז"ל להגיד שבחו של אהרן שאף על פי שהיה עושה כל ההכנות והכוונות הקדושות, מכל מקום היה עושה באופן זה שלא שינה, היינו שלא גרם לו לשנות כלום מההלכה, וזהו וריעות יתירה". עכ"ל.

והרה"ק הבני יששכר זיע"א בהוספות מהר"א (או"ל) כתב כעין זה וזה לשון קדשו "ועוד באתי להזהיר בפרט זה באנשים המתחסדים, ורוצים להתפלל בגוף נקי אזי על כן מאחרים זמן התפילה מועד לכל חי, מי האמין לשמועתי עתה אחי ורעי שזה מתרמית היצר, אין צורך להתנהג רק על פי השלחן ערוך לבדוק את עצמו קודם התפילה, ובאם אינו יכול לפנות גופו כל כך אין כאן שום בית מיוחד, וזאת אם אין יכול להעמיד עצמו עד פרסה כמבואר בשלחן ערוך. והנה תרמית היצר להסיתו בחומרות החסידות, להיות מבואר בספרי היראים דמחשבות זרות באים מחמת שאינו מופנה כראוי, והנה הוא חומרא לגדולי הערך, וכי סלקא דעתך שבשביל זה יעבור האיש ההמוני זמן תפלה וקריאת שמע נשתקעו הדברים ולא נאמרו. ויש עוד בזמן הזה רעה חולה ראית וגדולה הוא אצלי מאיזה כת מהמתחסדים שעוברים זמן התפלה וקריאת שמע באמרים שצריכין להמתין עד ירגישו מוחין וגדלות וכיוצא בסברות, והנה לדעתם יש מקום גם כן לאכילת מצה אחר הפסח ולישב בסוכה אחר חג הסוכות, ומי ראה כזאת והאין אפשר לשום בר דעת לומר כן, רק את הכל עשה יפה בעתו ועת לכל חפץ. עכ"ל הק'.

מדבריהם למדנו להתנאי הראשון בקים המצוות הוא פעולת המצווה במעשה כהלכתה, וזה קודם לכל ההארות וגדלות המוחין.

ורבינו הבעל התניא מאריך כמה פעמים בספרו שאף שמוצוה רבה על האדם להשיג במוחו אהבת ויראת ה' עם כל זה אין השינה שורה על האדם אלא ע"י מצוות מעשיות, ונעתק מקצת מלשון הק' מלהב אש (פרק ל"ה) "ואף צדיק גמור שמדבק בו (בשי"ת) באהבה רבה הרי לית מחשבה תפיסא ביה כלל באמת, כי אמיתית ה' אלקים אמת, הוא יחודו ואחדותו שהוא לבדו הוא ואפס בלעדו ממש. וא"כ זה האוהב שהוא יש ולא אפס לית מחשבה דילי תפיסא כי כלל, ואין אור ה' שורה ומתגלה בו אלא ע"י קיום המצוות שהן רצונו וחכמתו ית' ממש בלי שום הסתרת פנים, וכו' אך כדי להמשיך אור והארת השינה גם על גופו ונפשו הבהמית, שהיא החיותית המתלבשת בגופו ממש, צריך לקיים מצוות מעשיות הנעשים על ידי הגוף ממש, שאז כח הגוף ממש שבשעשעו ז' נכלל באור ה' ורצונו ומיוחד בו ביחוד גמור. עד כאן לשון הק'.

וכן הם דברי קדשו של הרה"ק ר"ר מרדכי מנדבורנא זיע"א, "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", והדבר לפלא היתכן שאהרן ישינה מצויו השי"ת, ונראה דהנהגה אשר מי שהוא צדיק גמור גם שהוא בבדיקות בעולמות העליונים, אם שאינו מופרש ומובדל לגמרי מעולם הזה אינו נופל ממדרגתו, וזהו המעלה היותר גדולה, וזהו להגיד שבחו של אהרן, אם כשהדליק הנרות בודאי חי מושגש בעולמות האויר שבעת הנרות העליונים הידועים אשר נרות המנורה אליהם יתחשו, עם כל זה ה' מקושר גם בזה העולם לכון לעשות גוף הפעולה ממש בלי שום טעות והשתנות. עכ"ל.

יח סיון - הלכות אסורי לשון הרע - פתיחה להלכות אסור לשון הרע - עשין

ג. ולפנינו עובר נמי במצות ע"ה ד' בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ. כְּגוֹן שֶׁרָאָה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁדָּבַר אוֹ עָשָׂה מַעֲשֶׂה, וְיָשׁ בְּדִבְרֵי הָזֶה לְשִׁפְטוֹ לְצַד הַטּוֹב וּלְצַד הַזָּכוֹת אוֹ לְהַפְכוֹ, אֲפִלּוּ אִם הוּא אִישׁ בִּינּוּנִי, נִתְחַבְּנוּ מִן הַתּוֹרָה בְּמַצּוֹת עָשָׂה הַזֶּה לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זָכוֹת. (וְאִם הָאִישׁ הַהוּא יֵרָא אֲלֵקִים, נִתְחַבְּנוּ לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זָכוֹת, גַּם כִּי קָרוֹב וְנוֹטָה יוֹתֵר הַדְּבָר לְכַף חוֹבָה מִלְּכַף זָכוֹת) וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ וּמִסְפֵּר בְּגִנּוּתוֹ עֲבוּר הַדְּבוּר הָזֶה שֶׁדָּבַר אוֹ הַמַּעֲשֶׂה הָזֶה שֶׁעָשָׂה, אוֹ הַמְּקַבֵּל, שֶׁנִּתְחַזַּק אֲצָלוֹ לְגִנּוּת, עֲבוּר זֶה שֶׁשָּׁמַע עָלָיו, וְלֹא דָן אוֹתוֹ לְכַף זָכוֹת, עֲבוּר בְּמַצּוֹת עָשָׂה זֶה.

ד. וְאִם עַל יְדֵי סְפוּרוֹ הַלְשׁוֹן הָרַע אוֹ הֶרְכִּילוֹת הַשְּׁפִיל אֶת חֲבֵרוֹ, עַד שֶׁאֵבַד מִחֻתּוֹ עַל יְדֵי זֶה, כְּגוֹן שֶׁמִּפְנֵי רַע לְבָבוֹ פָּרַסָם עַל חֲבֵרוֹ, שֶׁאִינוּ אִישׁ מְהִימָן, אוֹ אִם הוּא בַּעַל מְלָאכָה, פָּרַסָם עָלָיו שֶׁאִינוּ רְאוּיִים לְמְלָאכָה הַהִיא, וְכָל כִּיּוּצָא בָּהּ, עֲבוּר גַּם כֵּן עַל מַצּוֹת עָשָׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כ"ה ל"ה). "גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ" וְנֶאֱמַר (שם ל"ו). "וְחִי אִחִיךָ עִמָּךְ", שֶׁנֶּצְטְוִינוּ בְּזֶה לְהַחֲזִיק בְּיַד יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּךְ, וְלִתֵּן לוֹ מִתְּנָה אוֹ הִלּוּאָה אוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ שְׂתַּפּוֹת אוֹ לְהַמְצִיא לוֹ מְלָאכָה, כְּדִי שִׁיתְחַזֵּק בְּזֶה וְלֹא יִפֹּל וְיִצְטָרֵךְ לְפָרִיזוֹת, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דַּמְצִין אָנוּ, שֶׁלֹּא לְגֵרִים לוֹ שִׁיאֵבַד מִחֻתּוֹ.

בספר הגן ודרך משה כתב (ספר הגן אשר חי לפני תר"נ שנה, חיברו הגאון רבי יצחק בן הר"ר אליעזר מרבי אשכנז הקדמונים, בהקדמה כתב מחבר ספר הגן: "והרצוה שיהיה רגיל ביראת שמים יקרא בכל יום פעמיים בוקר וערב בזה ספר הגן ואם יעשה כן ודאי יהיה בעל מעשים ואז מובטח לו שהוא בן עוה"ב") דברים שאינם צריכים הוספה, וזה"ל ב"ה ד":

"וכשם שיש רפואה לגוף אם הגוף חס ושלום חולה והולך לרופא, והרופא כותב לו רפואות וצריך האדם לעשות כמו שאמר הרופא אף שאין אנוח מבינים רפואות וסגולות הסמים ותועלתם רק סומכים עצמינו על הרופא שהם יתברך הוא ישלח רפואה על ידו, כך הרפואה לאיברי הנשמה שהיא חולה מעבירות, הרפואה לנשמה מצוות שאדם עושה אם עושה אותה מצוה כתיקונה על פי דת ודון, תפילין להניח דוקא על המוח והקשר למעלה מן הגומא שמאחוריו בדקדוק גדול, והטלית על ראשו שיהיה מוכס בשעת התפלה, ויתפלל בחדר מיוחד או בבית הכנסת אם אפשר כדי שיהיה לו מנוחה מאנשי ביתו, ואל ידבר שום שיחה בטילה בשעת תפילה, ויתפלל בנחת מלה במלה כמו שמונה מעות מדקדק שלא יחסר ויתיר שום פרוטה ליתן לאחרים או ליחל לאחרים, כך ידקדק בתפלתו, וזה מרומז בגמרא (מגילה י"ח ע"א) מלה בסלע רוצה לומר שיהיה כל מלה שהוא מתפלל כמו שמונה סלעים קה, ואף שהוא אינו מבין כל תיבה הרופאים המה אנשי הגדולה הם הבינו על בוריו סדר התפלה כי כל אות ותיבה יש לו סודות מיוחדים ורמזים קו.

אף שישית בית הכנסת למצוה יחשב, המדבר שיחה בטילה עבירה מכבה מצוה, ואסור לדבר שיחה בטילה אף שלא בשעת התפילה ומוכל שכן בשעת התפלה, על כן מן הראוי שכל קהלה וקהלה מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם ודתו מגיע, יעמדו אנשים על זה אשר ישגחו באיזונים רבים על המדברים ויביישו אותם ברבים ובוזה נראה כבוד ה' בארץ, וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד, ויתנו במתן ורסן עדיים לבלום את פיהם בבית הכנסת לדבר דבר של חול ושיחה בטילה, על כן מי שיש בידו מקל ורצועה יחוש על כבוד קונו ולא ישא פני האיש ולא ייהדר פני גדול עד כי יחדל חדול, והמהיר ונתנהר יוכי לראות בנעם ה' ולבקר בהיכלו כבוד אומר כולו אמן כן יהי רצון".